

Hovedresultater fra PISA 2015

Pressekonferanse 6. desember 2016

Hva er PISA?

PISA (Programme for International Student Assessment) måler 15-åringers kompetanse i lesing, matematikk og naturfag. Undersøkelsen ble for første gang gjennomført i 2000, og den blir gjentatt hvert tredje år. Alle de tre fagområdene, lesing, matematikk og naturfag, er med hver gang, men de bytter på å være hovedområde. I 2000 var lesing hovedtema, etterfulgt av matematikk i 2003 og naturfag i 2006. I 2015 var andre gang det ble lagt særlig vekt på naturfag.

I PISA 2015 deltok nesten 550 000 elever fra 72 land, inkludert 35 OECD-land. Elevene er trukket ut slik at de representerer rundt 28 millioner elever. Omtrent 5500 norske elever fra 229 skoler deltok.

Institutt for lærerutdanning og skoleforskning (ILS) ved Universitetet i Oslo har oppdraget med den praktiske gjennomføringen av PISA-studien for Norge. OECD har det internasjonale ansvaret for PISA.

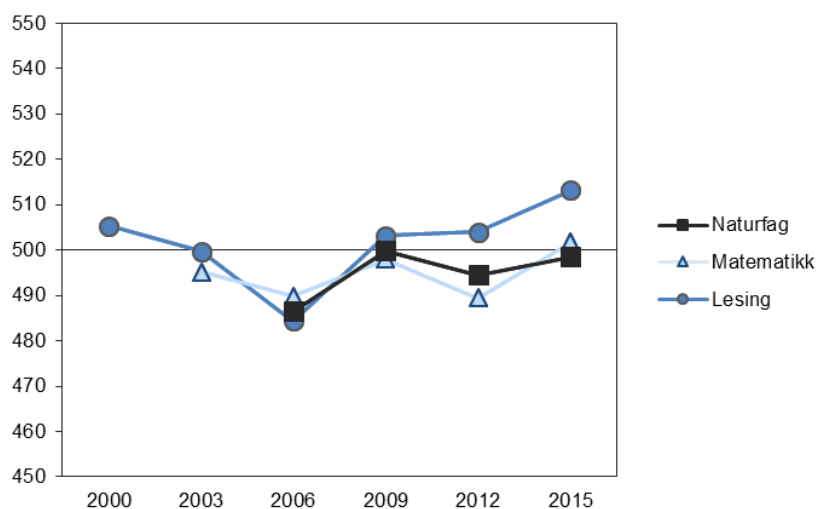
Prestasjonsnivåer – fra svært lavt til svært avansert

I PISA grupperes elevenes prestasjoner i ulike nivåer. I matematikk og naturfag er det definert seks ulike prestasjonsnivåer og i lesing opereres det med sju nivåer. Nivå 5 eller høyere anses som høye prestasjonsnivåer der elevene har høy faglig kompetanse som de er i stand til å anvende på ulike typer problemstillinger. Nivå 2 vurderes som en kritisk grense. Det vil si at elever som skårer under nivå 2 ikke har kompetanser man trenger i videre utdanning og yrkesliv.

Hovedfunn

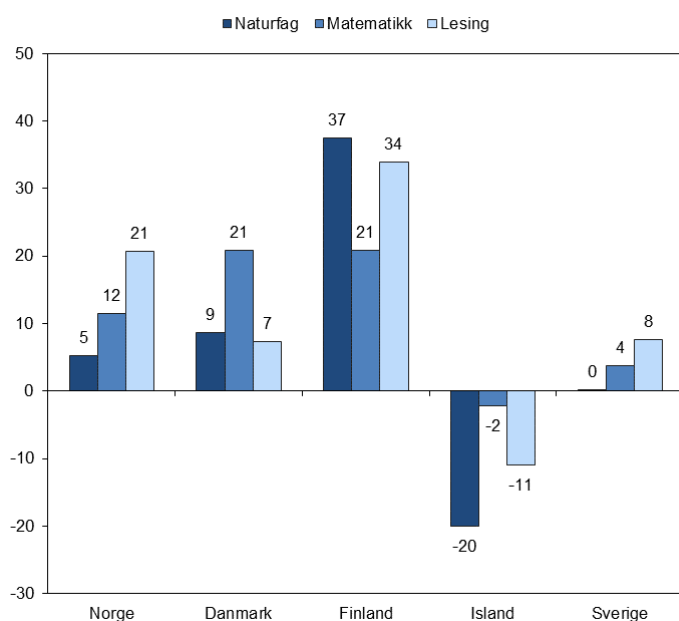
I PISA 2015 er norske elevers prestasjoner i lesing blant de beste resultatene vi har oppnådd sammenlignet med tidligere PISA-undersøkelser, og høyt over OECD-gjennomsnittet. Videre er det en framgang i norske elevers prestasjoner i matematikk fra 2012 til 2015. I 2015 presterer norske elever for første gang høyere enn OECD-gjennomsnittet i matematikk. Både lesing og matematikk har vært satsingsområder i norsk skole de siste årene. Elevenes prestasjoner i naturfag er stabile fra 2009 til 2015, men det er framgang i 2015 fra 2006, da naturfag var hovedtema for første gang.

Figur 1. Norske resultater i de ulike PISA-undersøkelsene for hvert fagområde, PISA 2015. Kilde: ILS

I 2015 er forskjellen mellom Finland og de øvrige nordiske landene mindre enn tidligere. Finland skårer klart høyest når vi ser på de tre fagområdene samlet, mens islandske og svenske elever presterer dårligst.

Figur 2. Resultater for de nordiske landene i poeng over eller under OECD-gjennomsnittet i henholdsvis naturfag, matematikk og lesing, PISA 2015. Kilde: ILS

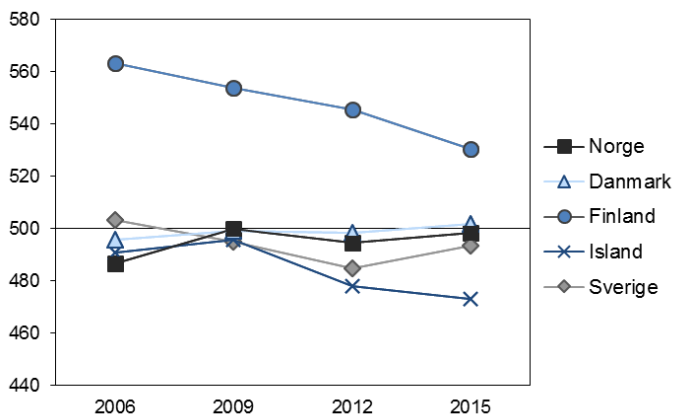
Utdypende funn

Naturfag

Naturfag var hovedtema i PISA i 2006 og i 2015, og i denne perioden har det vært en fremgang i norske elevers prestasjoner. Resultatene i 2009, 2012 og 2015 er stabile.

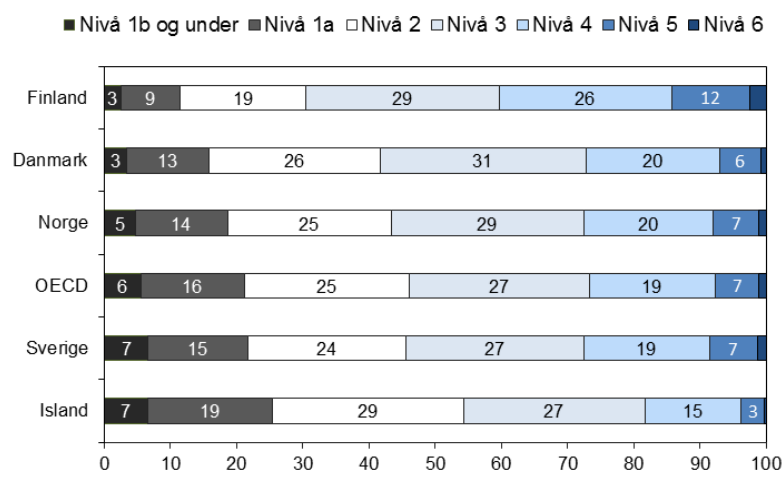
I 2015 er det kun Island som skårer under snittet av de nordiske landene. De finske resultatene har gått jevnt nedover siden 2006, men de finske elevene har fremdeles de beste resultatene i Norden.

Figur 3. Prestasjoner i naturfag for de nordiske landene fra PISA 2006 til 2015. Kilde: ILS

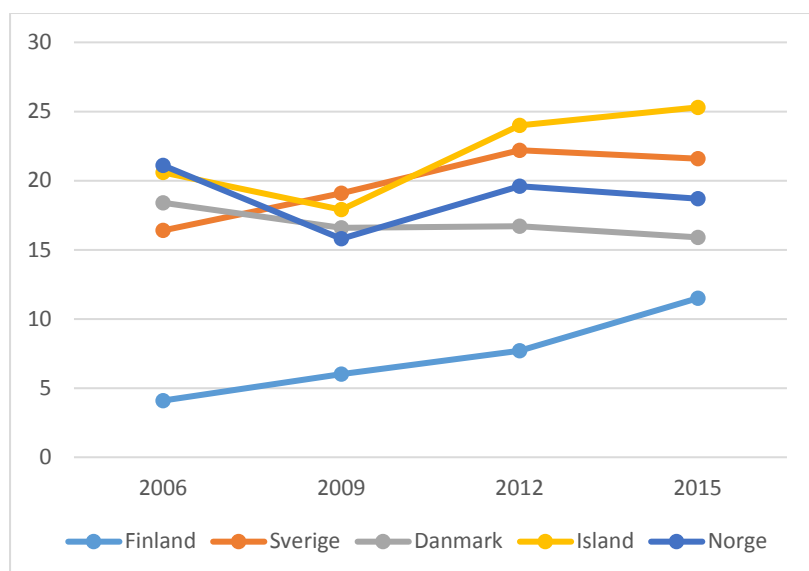
Figur 4 viser hvordan elever fordeler seg på de ulike prestasjonsnivåene i naturfag i de nordiske landene i PISA 2015. Felles for de nordiske landene er at alle, bortsett fra Finland, har en relativt liten andel elever på de høyeste prestasjonsnivåene.

Figur 4. Prosentandel elever på prestasjonsnivåer for de nordiske landene og OECD-gjennomsnittet, sortert etter andel elever under nivå 2, PISA 2015. Kilde: ILS

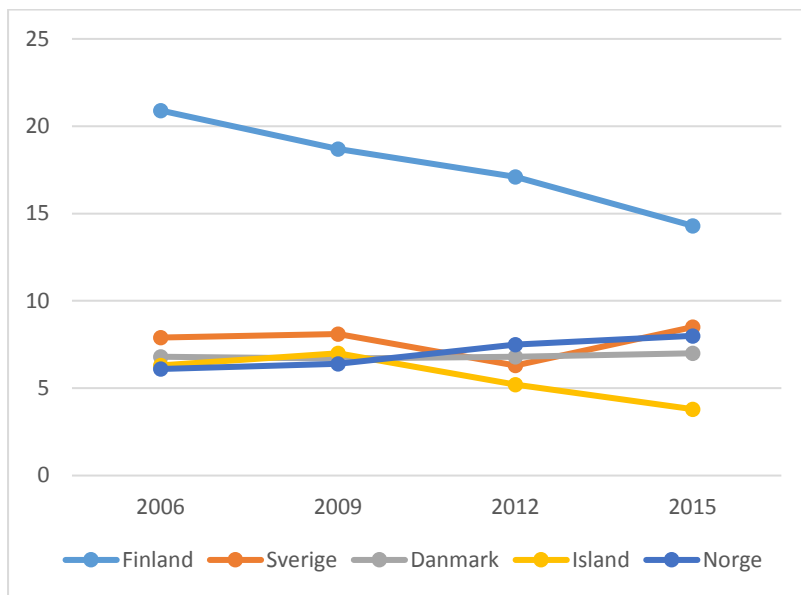

Figur 5 og 6 viser utviklingen i de nordiske landene på henholdsvis lavt og høyt nivå. Island og Finland har hatt en negativ utvikling de siste årene, med en økende andel elever under nivå 2 og en minkende andel elever på de høyeste nivåene. I de nordiske landene er det en nær sammenheng mellom andelen lavtpresterende elever og landenes totalskåre.

Figur 5. Prosentandel elever i de nordiske landene under nivå 2 fra 2006 til 2015

Figur 6. Prosentandel elever på nivå 5 eller 6 i de nordiske landene i perioden 2006 til 2015

Kjønnforskjeller

I naturfag presterer guttene bedre enn jentene når vi ser alle OECD-landene samlet. I Norge er det ikke forskjell mellom guttenes og jentenes prestasjoner i naturfag samlet sett. Det er imidlertid en større andel gutter enn jenter på både de laveste og det høyeste mestringsnivåene, mens jentene havner mer på gjennomsnittet. Guttene gjør det særlig godt på oppgaver som handler om å forklare fenomener på en naturvitenskapelig måte.

Sammenligning med OECD-land

I 2015 skårer Japan, Estland, Finland og Canada best i naturfag av OECD-landene. Dette er land som har vært blant de beste i naturfag i alle PISA-undersøkelsene siden 2006.

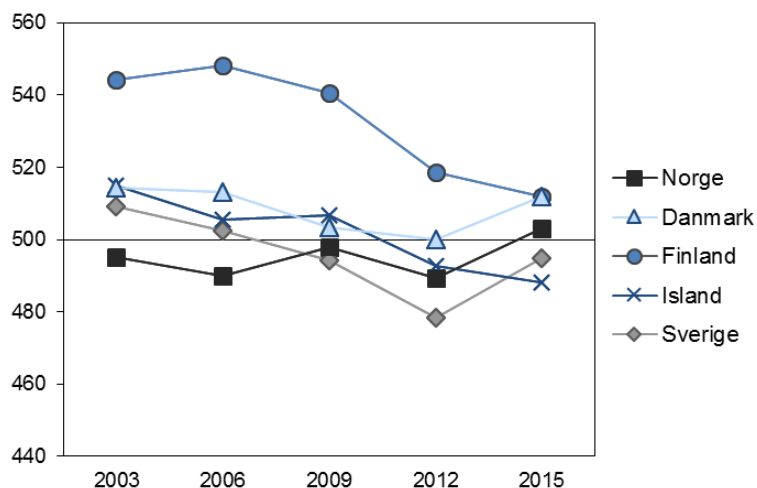
Norge ligger over OECD-gjennomsnittet, og det er 12 land som presterer omtrent likt med Norge.

Se mer detaljer i vedlegg 1.

Matematikk

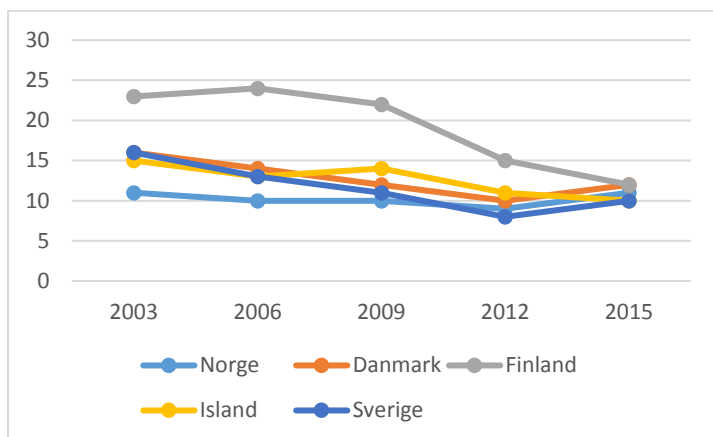
Det er en framgang i norske elevers prestasjoner i matematikk fra 2012 til 2015, og i 2015 presterer norske elever for første gang høyere enn OECD-gjennomsnittet i matematikk. De norske prestasjonene er likevel stabile når vi ser på perioden 2003 til 2015. Bortsett fra Norge, har alle de nordiske landene en negativ trend i matematikk fra 2003 til 2012, og PISA 2015 viser en fortsatt nedgang for Finland og Island. Svenske elever har høyest fremgang fra PISA 2012 til 2015 av alle OECD-landene.

Figur 7. Gjennomsnittlig resultat i matematikk i de nordiske landene fra PISA 2003 til PISA 2015. Kilde: ILS

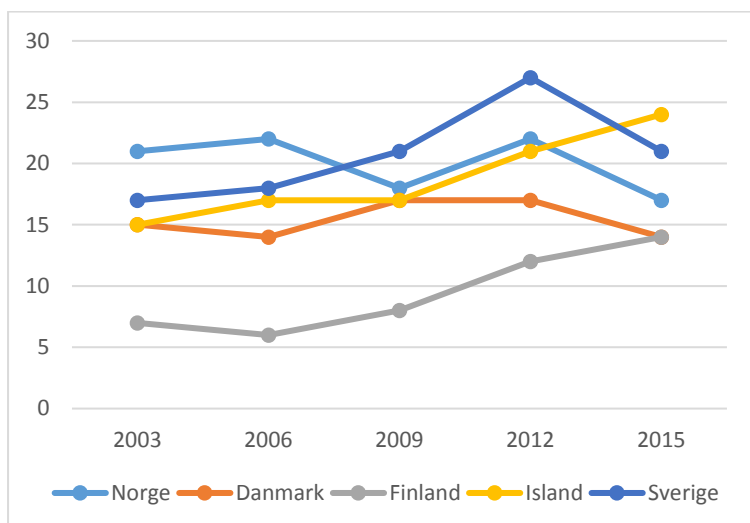

Fra 2012 til 2015 har det vært en økning i andelen høytpresterende elever i Norge, Danmark og Sverige, og andelen høytpresterende er for første gang høyere enn OECD-gjennomsnittet. Fra 2003 til 2012 var det en nedgang i andelen elever på de høyeste nivåene i matematikk i alle de nordiske landene. I Finland er andelen høytpresterende elever halvert i 2015 sammenlignet med 2003. Samlet sett er det relativt liten forskjell mellom de nordiske landene i 2015.

Figur 8. Utvikling i andel høytpresterende elever i de nordiske landene

Figur 9. Utvikling i andel lavt presterende elever i de nordiske landene

Kjønnforskjeller

Guttene presterer i gjennomsnitt bedre enn jentene i matematikk når vi ser på OECD-landene samlet i 2015, men forskjellen er mindre enn tidligere. For norske elever er det ingen forskjeller mellom guttenes og jentenes prestasjoner samlet sett, men det er større spredning i guttenes prestasjoner. Som i naturfag, er det flere gutter på både de laveste og de høyeste mestringsnivåene.

Sammenligning med OECD-land

Japan og Sør-Korea oppnår de beste resultatene i matematikk av OECD-landene i 2015, og dette er i tråd med resultatene i PISA 2012. I 2015 presterer norske elever for første gang over OECD-gjennomsnittet og er på samme nivå som Belgia, Tyskland, Polen, Irland og Østerrike. Sammenlignet med de andre nordiske landene skårer norske elever høyere enn svenske og islandske elever, og lavere enn finske og danske.

I likhet med Norge, viser også Sverige, Danmark og Slovenia en fremgang i matematikk fra 2012 til 2015. Samtidig er det relativt stor tilbakegang i noen av de høytpresterende landene, som Sør-Korea, Polen og Nederland.

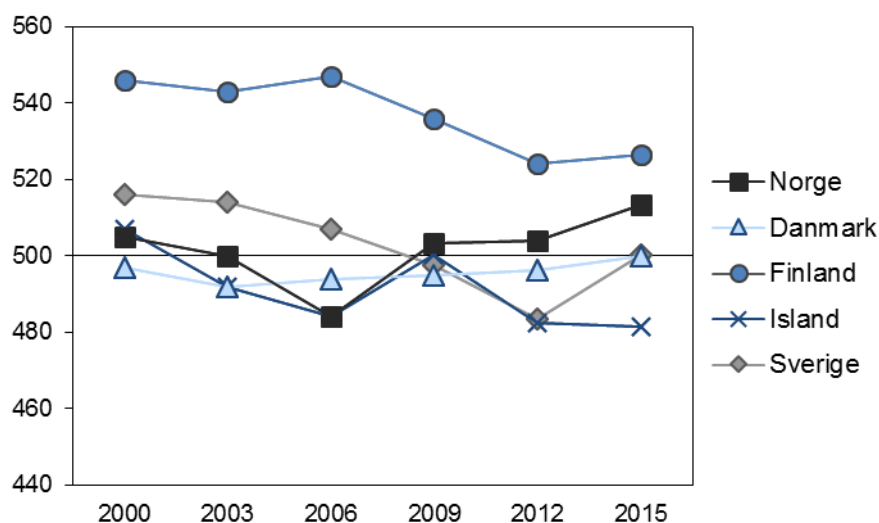
Se mer detaljer i vedlegg 2.

Lesing

I PISA 2015 er norske elevers prestasjoner i lesing blant de beste resultatene vi har oppnådd sammenlignet med tidligere PISA-undersøkelser, og høyt over OECD-gjennomsnittet. Det har vært en framgang fra 2009 da lesing var hovedtema sist, og det har vært en oppadgående trend i hele perioden fra 2000 til 2015.

Finland har i flere PISA-målinger vært i en gruppe for seg, med resultater langt over de andre nordiske landene. De finske resultatene viser nå en nedadgående tendens fra PISA 2000 til 2015, og vi ser en større variasjon i landenes prestasjoner. Island presterer lavest av de nordiske landene.

Figur 10. Gjennomsnittlig resultat i lesing i de nordiske landene i alle PISA-undersøkelsene: 2000, 2003, 2006, 2009, 2012 og 2015. Kilde: ILS

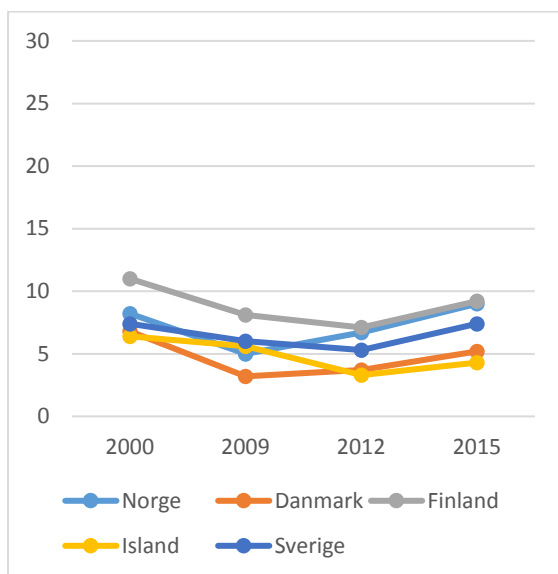

Kjønnsforskjeller

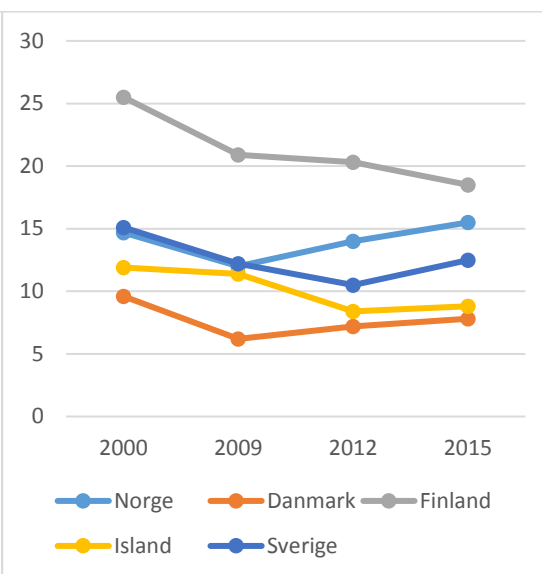
I lesing presterer jentene bedre enn guttene i alle PISA-målingene. I de nordiske landene, med unntak av Danmark, er kjønnsforskjellene gjennomgående høyere enn OECD-gjennomsnittet – særlig i Finland.

Fra 2012 til 2015 har imidlertid forskjellene mellom guttenes og jentenes leseprestasjoner blitt mindre i alle de nordiske landene. I Norge har forskjellen aldri vært mindre enn i 2015. Guttene har hatt en større fremgang enn jentene, og den samlede fremgangen i norske leseprestasjoner kan derfor i hovedsak tilskrives at guttene leser bedre enn før. Det er flere gutter på de høyeste nivåene, og færre på de laveste.

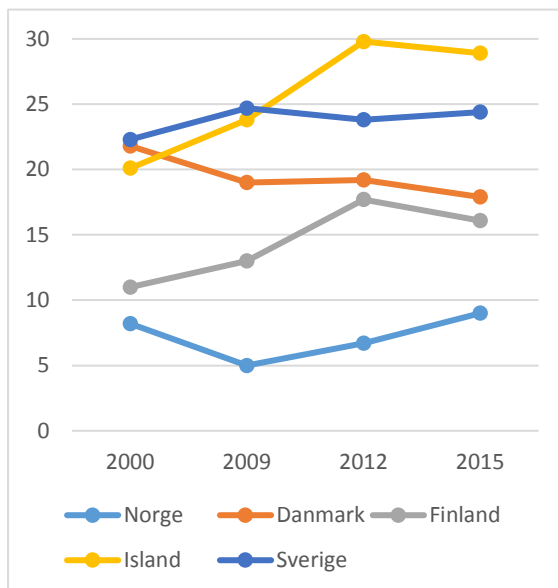
Figur 11. Utvikling i andel høytpresterende gutter

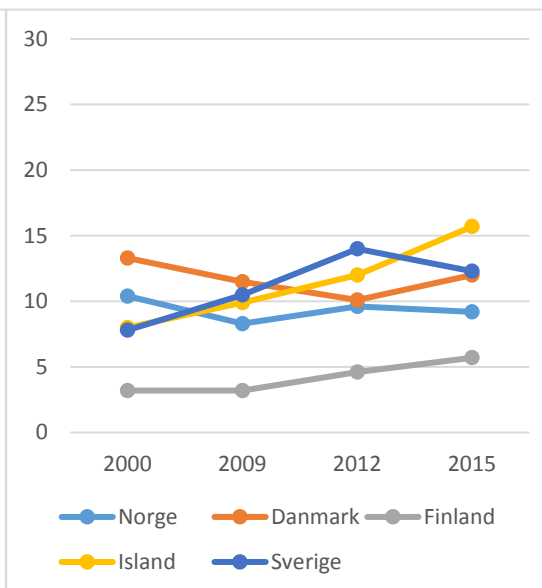
Figur 12. Utvikling i andel høytpresterende jenter

Figur 13. Utvikling i andel lavt presterende gutter

Figur 14. Utvikling i andel lavt presterende jenter

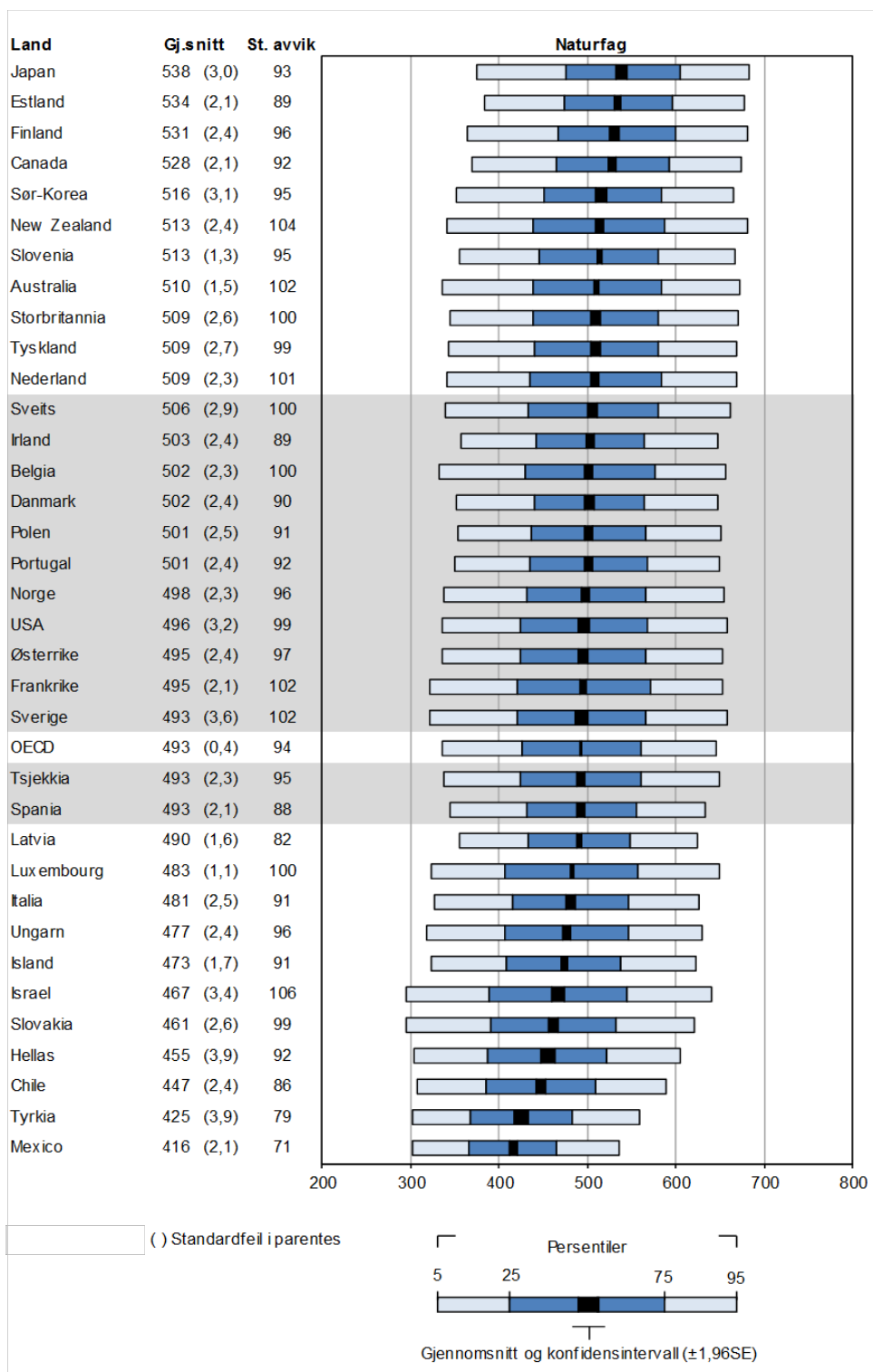
Sammenligning med OECD-land

Canada, Finland og Irland presterer høyest av OECD-landene i lesing, og elevene i disse landene presterer nokså likt. Deretter følger en gruppe av land, bestående av Estland, Sør-Korea, Japan, Norge, New Zealand og Tyskland, der elevene også presterer nokså likt. Island er det eneste nordiske landet som presterer under OECD-gjennomsnittet.

Se mer detaljer i vedlegg 3.

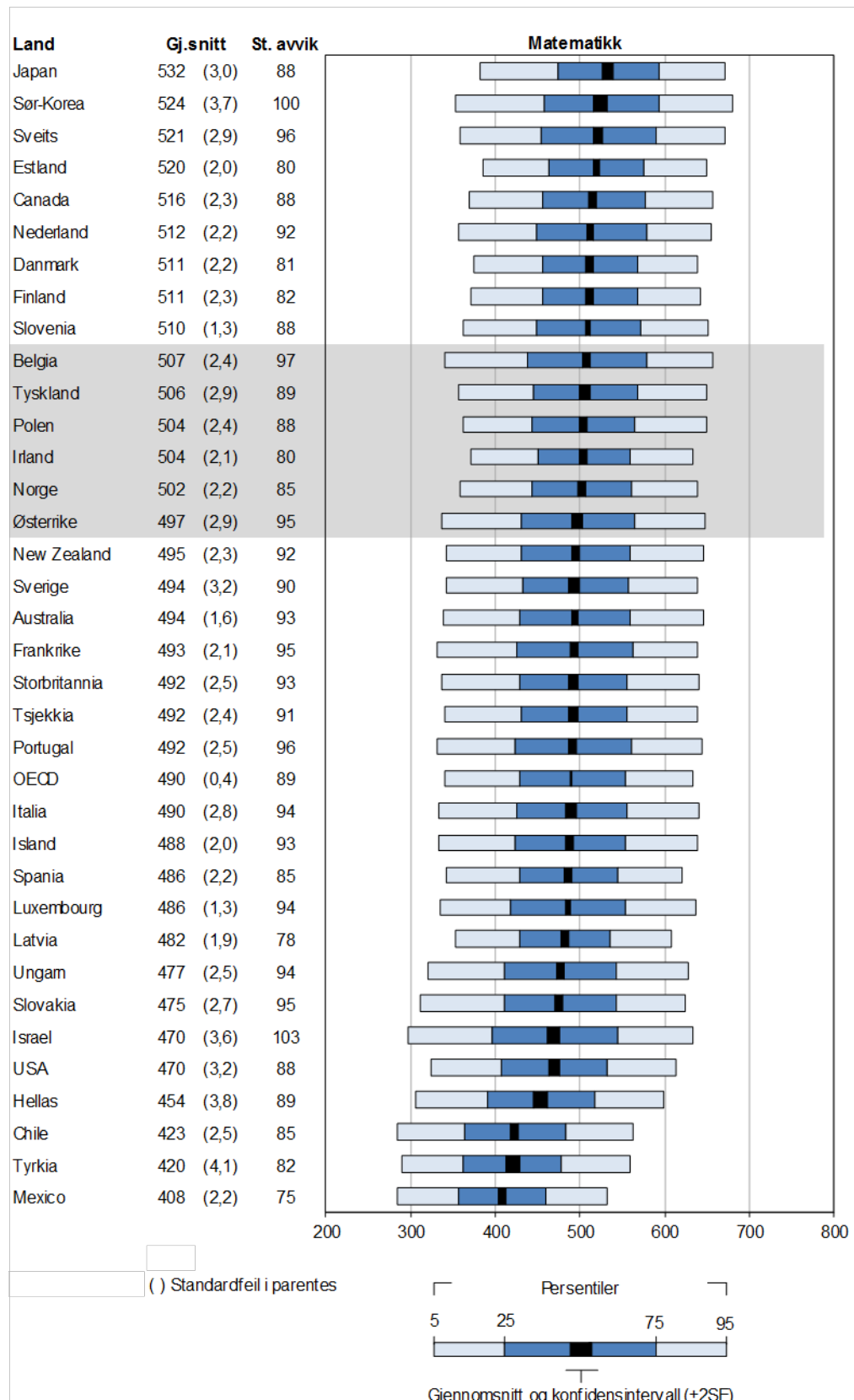
Vedlegg 1

Figur 15. Resultater i naturfag for OECD-landene. Land med et resultat som ikke er signifikant forskjellig fra det norske resultatet, er markert med grått. Kilde: ILS

Vedlegg 2

Figur 16. Resultater i matematikk for OECD-landene. Land med et resultat som ikke er signifikant forskjellig fra Norge, er markert med grått. Kilde: ILS

Vedlegg 3

Figur 17. Resultater i lesing for OECD-landene i PISA 2015. Land med et resultat som ikke er signifikant forskjellig fra Norge, er markert med grått. Kilde: xxx

